

Dkt. David Howard, Joshua-Ruth, Kipindi cha 25, Waamuzi 4-5 Debora na Baraka

© 2024 David Howard na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua kupitia Ruthu. Hii ni kipindi cha 25, Waamuzi 4-5, Debora na Baraka.

Salamu tena, na katika sehemu hii, tutajadili Waamuzi sura ya nne na ya tano.

Hii ni hadithi ya Debora na Baraka na vita vyao dhidi ya Wakanaani, na hapa tuna seti ya kipekee ya maandishi kwa sababu maelezo ya hadithi yanasimuliwa katika sura ya nne katika mfumo wa nathari, simulizi la moja kwa moja, na kisha katika sura ya tano tuna tafakari ya nyimbo za kidini kuhusu matukio hayo. Tunamsikia Debora akiimba na kutunga wimbo huu. Upo katika mfumo wa kishairi.

Ukiangalia Biblia yako, utaona kwamba sura ya tano inaonekana kama wimbo, inaonekana kama ushairi, na hii ni mojawapo ya sehemu katika Biblia ambapo tunaweza kuwa na aina ya kesi ya majaribio ya kihemenetiki ya jinsi ya kutafsiri nathari, jinsi ya kutafsiri ushairi. Katika lugha nyingi, kwa asili tunaelewa kwamba ushairi unaweza kuwa wa kitamathali zaidi katika uonyeshaji wake wa mambo. Nathari huwa wazi zaidi, na wakati mwingine ushairi huwa na hisia zaidi kuliko nathari, kwa hivyo kuna sifa nyingi ambazo ni tofauti, na tunazona zikifanya kazi hapa.

Tunazona zikiwa zimewekwa hapa. Tulijadili hili katika sehemu iliyopita tulipokuwa tukijadili kifungu cha Yoshua kilichozungumzia jua na mwezi kusimama tuli, kwa mfano, lakini ningesema kwamba kifungu hicho kidogo ni cha kishairi. Ni tafakari ya nyimbo kuhusu vita ambayo imekamiliwa hivi punde katika sura hiyo, mstari wa sita hadi kumi na moja, lakini hii ni aina ya udhibiti muhimu sana ili kusaidia kuelewa jinsi ya kutafsiri mambo.

Kwa hivyo labda tuangalie hilo kutoka kwa hemenetiki yake kabla hatujaangalia mwanzo wa hadithi, ili tu kuonyesha, tuna maelezo ya nathari katika mistari 24 katika sura ya nne, na tuna aina ya prosaic, neno prosaic ni aina ya, unajua, kila siku na linatokana na neno nathari, hitimisho la prosaic kwa sura katika sura ya nne, mistari ya 23 na 24. Kwa hivyo siku hiyo, Mungu alimshinda Yabini, mfalme wa Kanaani, mbele ya watu wa Israeli, na mkono wa watu wa Israeli ukazidi kumshinda Yabini, mfalme wa Kanaani, hadi walipomwangamiza Yabini, mfalme wa Kanaani. Kwa hivyo hiyo ni aina tu ya muhtasari wa nathari kwa ujumla.

Katika shairi hili, tuna sehemu kubwa ya mambo yaliyozungumziwa katika sura ya nne, lakini mambo mengi katika shairi hili hayapatikani katika maelezo ya nathari, na baadhi yake ni ya kitamathali zaidi. Kwa mfano, katika sura ya tano, mstari wa nne,

inasema, Bwana, ulipotoka Seiri, ulipotoka nchi ya Edomu, au Edomu, nchi ilitetemeka na mbingu zikadondoka, naam, mawingu yakadondoka maji. Mstari wa tano, milima ilitetemeka mbele za Bwana.

Hakuna maelezo ya ngurumo na matetemeko ya ardhi na kadhalika katika sura ya nne, lakini shairi linazungumzia hili kana kwamba Mungu analeta nguvu zote za asili dhidi ya Wakanaani, na hilo ni zaidi unaposoma mstari wa 20. Inaposema, nyota zilipigana kutoka mbinguni. Kutoka kwenye njia zao, zilipigana na Sisera, ambaye alikuwa jenerali wa Wakanaani, na kadhalika.

Kwa hivyo, hatufikirii kwamba kulikuwa na kitu kinachotokea na nyota na miale maalum ya gamma au miale ya X ikishuka. Tunaelewa hilo kihisia kama lugha ya mfano kusema kwamba Mungu alileta vitu vyote na ushindi ulikuwa wa jumla na wa kushitua. Kwa hivyo, hii ni kesi nzuri sana ya kujaribu kuona jinsi ya kutafsiri nathari dhidi ya ushairi.

Mfano mwingine muhimu sana unaofanana sana, ni hadithi ya Kutoka Misri kupitia Bahari Nyekundu. Tunaona hilo katika simulizi ya nathari katika Kutoka 14, na simulizi ya kishairi katika Kutoka 15, mistari 18 ya kwanza. Na ikiwa umetiwa moyo sana kufanya kazi zaidi, tumia muda kutengeneza chati inayoorodhesha vitu katika Kutoka 14 dhidi ya vitu katika Kutoka 15 au Waamuzi 4 na 5, na unaweza kuona jinsi ushairi unavyofanya kazi dhidi ya jinsi nathari inavyofanya kazi.

Kwa hivyo sasa hebu tuzungumzie hadithi halisi inavyoendelea katika sura ya nne na tuone kinachoendelea. Debora ni wa nne kati ya waamuzi, na hadithi inaanza tena na kuambiwa kwamba watu wa Israeli walifanya maovu mbele za Bwana, mstari wa kwanza. Mungu aliwauza mikononi mwa Yabini, mfalme wa Kanaani, Yabini, aliyetamkwa kwa Kiebrania, aliyetawala Hazori, Hazori .

Hazori iko mbali kaskazini mwa nchi, na jemadari wake alikuwa mtu aliyeitwa Sisera. Kwa hivyo, watu wa Bwana walikandamizwa. Yabini alikuwa na magari 900 ya chuma, kwa hivyo ni wazi alikuwa na jeshi lenye vifaa vya kutosha, na aliwakandamiza watu kwa miaka 20.

Sasa Debora anatambulishwa hapa kwa njia tofauti na majaji wengine wowote kwa sababu tunamwona akihukumu kama tunavyofikiri mwamuzi halisi anafanya katika siku zetu za kisasa, yaani kutoa ushauri au kutoa hukumu au maamuzi. Kwa hivyo, katika mstari wa nne na wa tano, sura ya nne, kwanza kabisa, inamwita nabii wa kike na inasema alikuwa akihukumu Israeli wakati huo. Aliketi chini ya kiganja cha Debora, mahali ambapo jina lake liliunganishwa, kati ya Rama na Betheli katika nchi ya vilima ya Efraimu katikati ya nchi.

Watu walimjia kwa ajili ya hukumu. Kwa hivyo hilo linamtofausha, juu na mbali na wengine. Tunaona baadaye katika sura hiyo, na kisha katika sura ya tano, kwamba anaishia kuongoza katika mzozo wa kijeshi.

Barak, mtu mwingine hapa katika hadithi, anaonekana kuogopa kuchukua uongozi, na kwa hivyo anajitokeza na kufanya hivyo. Kwa hivyo, yeye ni kiongozi bora kabisa. Yeye ni nabii.

Yeye ni jaji. Kimsingi, ni kiongozi wa kijeshi, na kwa hivyo ni wa kipekee na anajitokeza kwa njia fulani. Yeye ndiye mwanamke pekee kati ya majaji.

Yeye ndiye wa kipekee kwa maana hiyo, na kwa kushangaza, yeye ndiye mwamuzi anayeng'aa zaidi kati ya majaji wote kumi na wawili tunaowaona kwenye kitabu. Kwa hivyo anatuma kambi ya mtu katika mstari wa sita, na kumwambia kwamba tunapaswa kwenda kuwachukua watu wako. Anaonekana kuwa kamanda wa jeshi.

Nenda ukawachukue watu wako kwenye Mlima Tabori. Chukua watu elfu kumi kutoka kwa watu wa Naftali na watu wa Zabuloni, nami nitamchora Cicero, jenerali. Kwa hivyo, anapendekeza mkakati ambapo yeye na yeye wangeshirikiana katika kumshinda adui.

Lakini Barak anaonekana kuwa mkorofi zaidi. Anasema, ukienda nami, nitaenda, lakini ikiwa hutaenda nami, sitaenda. Kwa hivyo, hataki kuondoka na kuwa peke yake na kujaribu kufanya juhudi za pamoja kwa njia tofauti.

Kwa hivyo, baada ya hapo, anafifia nyuma, na yeye ndiye anayepata sifa. Kwa hivyo, anasema, mstari wa nane, samahani, mstari wa tisa, anasema, hakika nitaenda nawe. Hata hivyo, njia unayoifuata haitakuongoza kwenye utukufu wako, kwani Bwana atamuza Cicero mikononi mwa mwanamke.

Na kuna mwanamke wa pili ambaye ni shujaa katika kitabu hiki, katika sura hii, mwanamke anayelitwa Yaeli, ambaye ndiye anayemuua jenerali Mkanaani, Cicero. Inashangaza, kwa sababu Baraka ndiye jenerali wa Israeli ambaye kwa namna fulani angepaswa kuwa ndiye wa kumuua mwenzake Mkanaani, lakini anaongozwa na mwanamke, na ni mwanamke mwingine anayemuua jenerali Mkanaani. Kwa hivyo, wana jeshi kubwa.

Mstari wa 10, wanaita kutoka Zabuloni, Naftali. Kwa hivyo, tumetaja sehemu ya mwanzo ya kitabu katika maoni ya utangulizi na mihadhara kwamba inaonekana kwamba wengi wa waamuzi hawakuwa waamuzi wakiongoza muungano wa makabila yote 12 ya Israeli katika vita vyovyote dhidi ya Wakanaani. Hapa inaonekana kwamba Debora na Baraka wanafanya kazi na makabila kadhaa, kwa hivyo haya ni muungano mdogo, na inawezekana sana, pengine, kwamba pia baadhi ya matendo haya ya waamuzi yalikuwa ya kisasa.

Ziliingiliana, angalau, kwa sababu idadi ya miaka inayosimuliwa hapa katika Kitabu cha Waamuzi inazidi muda tunaajua ni kama mwanzo na mwisho wa kipindi cha waamuzi. Kwa hivyo, hapa kuna mfano wa hilo, hasa kutoka kwa Zabuloni na Naftali. Kwa hivyo Sisera anasikia kuhusu tishio katika mstari wa 12, na anaita magari yake ya vita, magari 900 ya chuma, na Debora anamwamuru Baraka aende na watu wake 10,000 wakimfuata, lakini Bwana, mstari wa 15, anamshinda Sisera na magari ya vita mbele ya Baraka, kwa hivyo Baraka anashiriki katika baadhi ya vita hapa.

Lakini inaonekana Sisera anaweza kutoroka, na jeshi lote la Sisera linaangukia kwa Baraka mwishoni mwa mstari wa 16, lakini Sisera anatoroka, na anafika kwenye hema la mwanamke anayeitwa Yaeli. Katika mstari wa 17 hadi mwisho wa sura, tuna wanawake wengine wawili, kwa hivyo kuna wanawake watatu wanaotajwa katika sura hii, Debora na Yaeli, lakini, kwa kushangaza, mwishoni, mama yake Sisera yuko, samahani, hayupo hapa, yuko kwenye shairi, lakini mama yake Sisera anaonekana mwishoni mwa shairi kama mtu anayeomboleza pia, kwa hivyo tutaona hilo baada ya dakika chache. Kwa hivyo Sisera anakimbia hadi kwenye hema la Yaeli, anamkaribisha ndani, anamfunika, anamwomba maji, anampa maziwa, na kadhalika.

Hadithi ndefu, anapolala, anachukua kigingi cha hema na kukipiga kwenye fuvu lake, naye anakufa pamoja na jeshi lake lote. Kwa hivyo, ushindi dhidi ya muungano wa Wakanaanani umekamilika, na hasa uko mikononi mwa viongozi wawili wanawake hapa katika sura hiyo. Kwa hivyo kuna wimbo uliotungwa, na kuimbwa, kusherehekea tukio tinalopata katika sura ya tano, na unasema kwamba Debora na Baraka waliimba wimbo huu.

Kwa kawaida huitwa Wimbo wa Debora katika fasihi, kama utakavyoona katika maoni, lakini tunaona Baraka ni sehemu ya hili, na ili kumpa sifa, anaongoza jeshi na kuliangamiza jeshi la Sisera, lakini anaonekana kutaka kufanya hivyo katika kivuli cha Debora, na hana heshima ya kumuua mwenzake, Sisera. Kwa hivyo inaanza katika mstari wa pili, viongozi waliongoza, na watu walijitoka kwa hiari, na kitenzi hapa kilijitoka kwa hiari, ni neno moja kwa Kiebrania. Ni neno lile lile linalopatikana katika Kutoka, wakati watu walipokuwa wakitoka Misri, na watu walikuwa wakichukua hazina kwa hiari na kuzileta na kuzitoka kwenye Maskani ili kujenga Maskani.

Ni neno lile lile linalopatikana miaka mingi baadaye, karibu miaka elfu moja baadaye, katika kitabu cha Nehemia, wakati watu walikuwa wakijitolea kwa hiari kusaidia katika ujenzi wa kuta za Yerusalemu, katika Ezra, pamoja na ujenzi wa hekalu. Kwa hivyo, kuna wazo hili kwamba watu wanachangia na kufanya kazi yao, na taifa linaungana kwa njia chanya katika hatua hii. Na mstari wa tatu unasikika kama zaburi.

Sikieni, enyi wafalme, tegeni masikio, enyi wakuu, kwa Bwana, nitaimba, nitamwambia Bwana, Mungu wa Israeli. Na kisha inaanza kumsifu Bwana, ikimsifu

Bwana kwa mambo aliyoyafanya, mstari wa nne na wa tano, inazungumzia kuhusu yeye akitembea. Na kisha inaendelea na kutaja siku za Shamgari, mwamuzi wa awali, siku za Yaeli, mstari wa sita, na kisha inatoa historia ya kile kinachotokea.

Hakuna aina ya hadithi ya masimulizi katika maoni haya, lakini yanajitokeza na kugusia tu mambo tofauti na kumsifu Mungu. Lakini kuanzia mstari wa 14 na unaofuata, mstari wa 13, inazungumzia kuandamana huko, na kuandamana, bila shaka, kwa kawaida hufanywa kwa mfuatano. Na kwa hivyo, mstari wa 14 na unaofuata, tuna makabila manane tofauti yaliyotajwa kama sehemu ya muungano.

Kwa hivyo, tumekuwa na kadhaa zilizotajwa hapo awali, lakini sasa kuna zaidi. Kwa hivyo mstari wa 14, kuna Efraimu, pia katika mstari wa nne, Benyamini, mstari wa 14, samahani. Na kisha mstari wa 14 unamtaja Zabuloni, 15 unamtaja Isakari na Reubeni, 17 unamtaja Dani na Asheri, na 18 unamtaja Zabuloni tena na kisha Naftali.

Kwa hivyo kuna, inaonekana kama muungano mkubwa kuliko tulivyoona katika sura ya nne, na muungano mkubwa kuliko mapambano mengi ya majaji wengine. Wafalme walikuja, walipigana, mstari wa 19, walipigana na wafalme wa Kanaani karibu na Tanaki, karibu na maji ya Megido, hawakuwa na nyara. Nyota zilipigana kutoka mbinguni, katika mstari wa 20, na taswira inaendelea kurundikana ya ushindi huu mkuu dhidi ya Wakanaani.

Kuna mabadiliko makubwa sana katika sauti ya shairi tunapofikia mstari wa 24. Na kwa namna fulani hupungua mwendo na kumlenga mtu mmoja. Inamlenga Yael, yule aliyemuua Sisera.

Kwa hivyo, inamsifu kwa kusema, katika mstari wa 24, Yaeli ndiye aliyebarikiwa zaidi kati ya wanawake, mke wa Heberi Mkanaani. Aliomba maji, akampa maziwa, akamletea siagi, na kadhalika. Akaweka mkono wake kwenye kigingi cha hema, na mkono wake wa kulia kwenye nyundo ya kazi.

Sasa mstari wa 26 unatupa mfano wa jinsi ushairi unavyofanya kazi. Kuna mijadala ya mfuatano hasa uliokuwa hapo, kama kamera ya video ingekuwa inafanya kazi, tungeona nini? Tunafikiria, unajua kama ana kigingi cha hema mkononi mwake na ana nyundo mkononi mwake mwingine, akikipiga hivi.

Kwa hivyo, katika mstari wa 26, aliweka mkono wake kwenye kigingi cha hema, na akaweka mkono wake wa kulia kwenye nyundo ya mfanyakazi. Baadhi ya wasomi wanasema kwamba marejeleo ya mkono katika sehemu ya kwanza ya mstari na mkono wa kulia katika mstari unaofuata ni sawa. Lakini hiyo inachanganya picha ya jinsi atakavyofanya hivyo, akiwa ameshikilia kila kitu kwa mkono mmoja.

Kwa hivyo, nadhani ni usomaji rahisi tu, anashika kigingi cha hema katika kingine. Alimpiga Sisera, akamponda kichwa, akavunja, akatoboa paji lake la uso. Kwa hivyo angalia kuna mistari minne, kishindo, kishindo, kishindo.

Kwa namna fulani huongeza taswira, uwazi wa mambo. Na kisha nadhani mstari wa 27 ni mojawapo ya taswira za ajabu zaidi katika maneno katika Biblia za tamthilia ya kitu kinachotokea. Kwa sababu hapa, ushairi, labda unajua kwamba ushairi wa Kiebrania ni wa kawaida sana na kwa kawaida hutokea katika mistari iliyounganishwa.

Na mistari kwa kawaida huwa na urefu sawa, aina fulani ya mdundo katika mistari. Lakini hapa katika mstari wa 27, ushairi huo huvunjika. Mistari hufupika zaidi na zaidi na huishia na neno moja.

Kwa hivyo acha nijaribu kuisoma kwa njia inayoweza kuielewa. Inamzungumzia Sisera, jenerali aliyeuawa, na Yaeli, aliyemuua. Kwa hivyo, mstari wa 27, alizama kati ya miguu yake, akaanguka, akalala tuli.

Kati ya miguu yake alizama, akaanguka. Pale alipozama, hapo alianguka, amekufa. Na hivyo inaashiria mzunguko wa kifo, karibu, cha mtu huyu.

Ushairi hutoa vitenzi vitatu katika sehemu ya kwanza. Kuzama, kuanguka, kulala tuli. Kile cha pili kuzama, kuanguka.

Wa tatu alizama, kisha akaanguka. Na kisha neno la mwisho hapa limekufa tu. Na kwa hivyo, kuna aina hii ya funeli hii, mzunguko huu wa kifo hapa, na nadhani inakamata, nadhani, tamthilia ya mambo.

Na nadhani mwandishi wa shairi hilo ni Debora, ambaye alikuwa akivunja kimakusudi, akivunja kimakusudi ushairi hapa ili kuonyesha hilo. Kisha kuna mabadiliko mengine makubwa, na ni makubwa zaidi, kwa sababu yanahamisha mandhari kutoka Israeli, katika uwanja wa vita, hadi popote Sisera anapotokea. Na yanamlenga mtu ambaye hajatajwa kabisa katika maandishi, iwe katika sura ya nne au sura ya tano, hadi sasa.

Na huyo ndiye mama yake Sisera. Na sasa tunaangalia tabia ya Mkanaani. Ni mojawapo ya vifungu pekee katika Agano la Kale ambapo tuna aina ya michakato ya ndani ya kiakili ya mtu Mkanaani, adui wa Israeli, iliyoelezwa.

Kwa kawaida, Wakanaani huonyeshwa katika kile, katika lugha ya kifasihi, wakati mwingine huitwa mhusika bapa. Hawajaendelezwa sana. Tunajua tu kwamba kwa kawaida wao ni watu wabaya.

Rahabu ni mmoja anayeelezewa kwa undani zaidi. Angekuwa kile kinachoitwa, kwa maneno ya kifasihi, mhusika wa duara. Akiwa amekuzwa kikamilifu zaidi, kifasihi.

Mama yake Sisera. Tunaona kidogo kuhusu utendaji kazi wa ndani akilini mwake, na yuko katikati, ni mhusika tambarare tu na mhusika wa mviringo kabisa. Vyovyote vile, kwa hivyo nje ya dirisha, anaangalia.

Mstari wa 28. Mama Sisera alilia kupitia dirishani, Kwa nini gari hili linachelewa kufika? Kwa nini, kaa, mipigo ya kwato za gari hili ndiyo binti zake wa kike wenye hekima zaidi jibu,

Hakika, anajibu mwenyewe. Je, hawajapata na kugawanya nyara? Tumbo moja au mawili kwa kila mwanaume. Nyara.

Na ni picha ya kusikitisha na ya kusikitisha ya mwanamke aliyefiwa na mwanawe. Amezungukwa na watumishi wake, na mabinti wa kifalme. Lakini hawezi kufanya chochote kumrudisha mwanawe.

Hatatokea. Na kwa hivyo, mstari wa mwisho wa shairi, mstari wa 31, unaonekana kuwa mwandishi wa shairi sasa, jibu la mwisho la Debora na tafakari yake juu ya mambo, kama vile akizungumzia kauli hii kuhusu mama yake Sisera. Na inasema, Adui zako wote na waangamie, Ee Bwana.

Waache marafiki zako wawe kama jua linapochomoza kwa nguvu zake. Kwa hivyo, ni shairi la kuisimua sana. Ni hadithi ya kuisimua sana ya ushindi.

Ikiongozwa na mtu asiyetarajiwa, mwanamke. Lakini shairi hilo ni shairi la kuisimua sana. Na linaangazia matendo ya kiongozi mkuu wa wanawake, Debora.

Mwanamke mwingine, Gaeli, anayemuua jenerali Mkanaani. Na kisha mama yake jenerali Mkanaani, ambaye anaonekana kama mtu mwenye huzuni na huzuni, jambo linaloongeza tamthilia ya sura hiyo.

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua kupitia Ruthu. Hii ni kipindi cha 25, Waamuzi 4-5, Debora na Baraka.